

ЦІЛІ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Родченко Лариса Михайлівна, д.держ.упр., професор, керівник експертної групи політики військових зв'язків з громадськістю Директорату інформаційної політики у сфері оборони та стратегічних комунікацій Міністерства оборони України

Сферою регулювання на місцевому рівні охоплюються відносини щодо реалізації органами місцевого самоврядування, по-перше, "власних" повноважень, тих, які їм необхідні для самостійного вирішення питань місцевого життя, і, по-друге, - окремих державних повноважень, якими вони можуть наділятися законом, або делегованих органами державної влади [1].

Саморегуляція виступає у вигляді сукупності дій, спрямованих на її самозбереження і розвиток. Чим складніше і динамічніше процеси, тим більшим ступенем свободи вона повинна володіти для своєчасного реагування та адаптації до змін, що відбуваються, збереження стійкості. Найефективніше рішення цієї проблеми - розширення самостійності. Для соціальних підсистем це означає ослаблення диктату "зверху", розвиток місцевого самоврядування, при одночасній демократизації державного управління [2].

Місцеве самоврядування визначається українським законодавством як процес і як результат реалізації конституційного права жителів населених пунктів обирати місцеві органи влади для вирішення законодавчо встановлених "питань місцевого значення" і безпосередньо брати участь в їх вирішенні [3]. Владні інтенції місцевого самоврядування реалізуються через представницькі (виборні) і виконавчі (адміністративні) органи, які діють самостійно і під свою відповідальність, і (за законом) повинні мати у своєму розпорядженні необхідними для цього ресурсами. Все, пов'язане з місцевим самоврядуванням або місцевою владою, що не вбудовано в систему державного управління;

місцева і державна влада в межах "питань місцевого значення" незалежні один від одного.

Державне регулювання соціально-економічного розвитку означає цілеспрямований вплив на природні та суспільні процеси для забезпечення бажаних змін в стані економіки і соціальної сфери. Його сутність знаходить відображення в динаміці зміни таких показників, як обсяг реалізованої продукції і темпи її оновлення, рівень прибутку і платоспроможності, використання виробничих потужностей і інших ресурсів, валовий внутрішній продукт (ВВП) з виділенням в ньому частки трудових і інвестиційних доходів населення, ВВП на душу населення і на одного працюючого, фонд заробітної плати, індекс споживчих цін (інфляція), прожитковий мінімум (в середньому на душу населення), чисельність населення з доходами нижче прожиткового мінімуму, рівень безробіття та ін.

На основі аналізу і оцінки показників фактичного стану економіки і соціально-трудової сфери прогнозуються можливі зміни їх з урахуванням науково-технологічних і соціальних факторів, як в стратегічному плані, так і в тактичному, в залежності від створених тенденцій в зміні ринкової ситуації.

Залежно від функціонального і цільового призначення можна виділити три основні напрями державного управління соціально-економічним розвитком. Перше націлене на процеси, обумовлені фазами економічного циклу або проведенням економічних реформ і їх соціальними наслідками. В цьому напрямку держава впливає за допомогою здійснення заходів антикризового регулювання - запобігання і ліквідації неплатоспроможності і банкрутства, подолання спаду виробництва і досягнення стабілізації з подальшим нарощуванням обсягу конкурентоспроможної продукції та послуг, зниження безробіття і зростання доходів трудящих. Другий напрямок - державне управління загальноекономічними процесами, зумовленими необхідністю оптимального використання таких ефективних регуляторів економіки, як ціноутворення, оподаткування, кредитування та інвестиції в розвиток підприємництва та технологічної бази товаровиробників. У третьому напрямку

державне управління охоплює процеси, пов'язані з поліпшенням використання наявних природних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Економічні процеси формування попиту і пропозиції на ринку товарів і послуг регулюються з боку держави вибором тієї чи іншої стратегії вирішення цього завдання в залежності від поставленої мети. У теорії і практиці це питання вирішується по-різному, наприклад, виходячи з зрілості суспільства з точки зору прихильності автократичних або демократичних традицій, ступеня використання ринкових механізмів. У країнах з розвинутою ринковою економікою розрізняють два принципово різних підходи. Перший заснований на теорії неоконсерватизму, що розвилася на базі класичної школи, яка орієнтує на регулювання сукупного пропозиції на мікрорівні, віддаючи перевагу використанню заходів по лінії кредитно-грошової політики. Другий підхід слід неокейнсіанської теорії пріоритетної ролі сукупного попиту на макрорівні з переважним використанням заохочувальних заходів держави в області податково-бюджетної політики.

Література

1. Ляшевська О.І. Державне регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону: монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 200 с.
2. Степаненко С. В. Державне регулювання процесів соціально-економічного розвитку в Україні: монографія. Харків: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2015. 300 с.
3. Соціально-економічний розвиток регіону: механізми державного впливу: монографія / кер. авт. кол. д.е.н., доц. О.П. Крайник: Г.С. Третьак, О.М. Чемерис, І.І. Козак. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 232 с.